

'DE BAL LIGT BIJ DE OVERHEID'

'Ik ben sterk voor een gedemocratiseerde samenleving. Maar om de energietransitie op gang te brengen, moet de overheid dwingender optreden, een speelveld uitzetten dat het voor iedereen aantrekkelijk maakt om mee te doen.' Sjors de Vries, directeur en adviseur van RUIMTEVOLK legt uit.

TEKST: RUUD SLIERINGS / BEELD: VINCENT BOON

DOET DE SECTOR GENOEG VOOR DE ENERGIETRANSITIE?

'Er is heel veel gebeurd. Gebiedsontwikkelaars doen vaker moeite om duurzaamheid echt in de plannen te verankeren. Bewonersinitiatieven leiden tot mooie innovaties en kleinschalige oplossingen. Ameland en Goeree-Overflakkee zijn interessante pioniers met een ambitieuze lokale aanpak. Maar we liggen ver achter op schema. We zijn vooral op microniveau bezig. Dat komt doordat vrijwel iedereen worstelt met de complexiteit van de opgave. Er wordt nog te weinig aandacht besteed aan de randvoorwaarden voor de grote transitie, aan het opschalen en verbreden van het eigenaarschap van de opgave. 'De energietransitie is een ruimtelijke transitie. De overheid heeft in het ruimtelijk domein verantwoordelijkheden systematisch naar de markt en de samenleving geschoven. Maar die missen een samenhangend en gedragen ruimtelijk en economisch kader en een investeringsagenda waarin ze kunnen acteren.'

DUS DE OVERHEID IS AAN ZET?

'Ja. Dat is mijn grootste zorg. In ruimtelijke ontwikkelingen en aanbestedingen zitten amper prikkels voor verduurzaming. Er is op dat vlak te weinig kennis en visie bij overheden. Bovendien heerst er een cultuur van een faciliterende overheid. Een dood spoor als je het mij vraagt. De overheid speelt een cruciale rol bij innovatie. We hebben een daadkrachtige en ondernemende overheid nodig, een overheid die zelf ook in duurzaamheid investeert en innoveert, zoals in Denemarken of Duitsland. De bal ligt op dit moment bij de overheid. Het Rijk zit aan de knoppen van de nationale ruimtelijke ordening en belastingen. Zij moet de lijnen uitzetten en een *level playing field* bieden voor duurzame en inclusieve gebiedsontwikkelingen.' 'Op dit moment is er veel aandacht voor de technische kant van de opgave – de petajoules – en te weinig voor de economie en het brede eigenaarschap van de transitie. Cruciaal is juist dat we de opgave in samenhang bekijken. Wij werken in onze projecten daarom van analyse tot uitvoering met onze wet op de energietransitie: 3E = O. De E's staan voor energie, economie en eigenaarschap. De O staat voor omgeving, de ruimte waarin dat samenspel via slimme ruimtelijke ordening getriggerd en georganiseerd moet worden.'

BENT U OPTIMISTISCH OVER DE HAALBAARHEID?

'Ja, de samenleving ziet het belang en de urgentie. Maar we moeten snel de focus verleggen van de abstracte petajoules naar gebiedsopgaven, en handelingsperspectief creëren voor alle partijen. De invoering van de nieuwe Omgevingswet biedt alle overheden kansen en een momentum om die nieuwe ruimtelijke ordening actief te gaan onderzoeken. En om te gaan experimenteren met nieuwe vormen van governance. De energietransitie daagt ons uit om steden, dorpen en regio's slimmer te maken door overheden, markt, maatschappelijke organisaties en bewoners op nieuwe manieren te laten samenwerken.'

'De cultuur van een faciliterende overheid is een dood spoor'

CV Sjors de Vries is directeur van RUIMTEVOLK. Een bureau dat met overheden, marktpartijen, maatschappelijke partners en bewoners nieuwe strategieën ontwikkelt voor duurzame en inclusieve stedelijke en regionale ontwikkeling. Hij was eerder onder meer lid van de raadscommissie van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Hij studeerde Human Geography & Urban and Rural Planning aan de Rijksuniversiteit van Groningen.